

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 12/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä maaliskuuta 2013 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 13/2013 vp) valmistelevalle käsittelyä talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö
- oikeustieteen tohtori Mikael Koillinen
- professori Tuomas Ojanen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— professori Pekka Lämsä.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki biopolttoaineista ja bionesteistä. Laissa säädetäisiin liikenteen biopolttoaineiden ja muuhun energiakäyttöön kuin liikennettä varten tuotettujen bionesteiden kestävyysarviointiin sovellettavista vaatimuksista sekä kestävyyskriteerien täyttymisen osoittamisesta noudatettavista menettelyistä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa sääntelyä toiminnanharjoittajan kestävyysjärjestelmän hyväksynnästä sekä Energiamarkkinavi-

raston antamasta ennakkotiedosta tarkastellaan perustuslain omaisuuden suojaa ja elinkeinovaikutusta turvaavien 15 §:n ja 18 §:n 1 momentin kannalta. Todentajia koskevaa sääntelyä on arvioitu perustuslain 124 §:n valossa ja Energiamarkkinaviraston tarkastustoimivaltaa koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n kannalta. Lisäksi sääntelyä on tarkasteltu rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta ja asetuksenantovaltaa koskevien säännösten näkökulmasta. Hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan käsitellä taval-
lisen lain säätämisjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen tarkoituksena on säätää biopolttoainesten ja bionesteiden kestävyyskriteereistä ja niiden täyttymisen todentamisesta EU:n ns. RES-direktiivin ja polttoaineiden laatudirektiivin mukaisesti. Direktiivit sisältävät varsin yksityiskohtaiset säännökset kestävyyskriteereistä. Sen sijaan säännökset kestävyyskriteerien täyttymisen todentamisesta ovat direktiiveissä hyvin yleisellä tasolla. Esityksen valtiosääntöoikeudellisesti merkitykselliset säännökset liittyvätkin lähinnä todentamisen kansalliseen järjestelmään.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 3 luvussa on säännöksiä muun muassa toiminnanharjoittajan hyväksymisestä kestävyysjärjestelmään sekä hyväksymispäätöksen muuttamisesta, peruuttamisesta ja siirrosta. Ehdotettu toiminnanharjoittajan kestävyysjärjestelmää koskeva sääntely on merkityksellistä perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatu elinkeinovapauden ja perustuslain 15 §:ssä turvatu omaisuuden suojan kannalta. Sääntelylle on perustuslain 20 §:ään kiinnittyvät biopolttoaineiden ja bionesteiden kestävyden varmistamiseen liittyvät hyväksyttävät perusteet. Perustuslakivaliokunta voi yhtyä esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa esitettyihin näkemyksiin siitä, että ehdotus täyttää myös muut tällaisessa sääntely-yhteydessä perusoikeuksien rajoittamiselle asetetut vaatimukset (vrt. esim.

PeVL 36/2009 vp, s. 2/I ja PeVL 37/2010 vp, s. 3—4).

Ensimmäisen lakiehdotuksen 4 luvun säännökset todentajista vastaavat olennaisilta osiltaan perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyn uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain säännöksiä (PeVL 37/2010 vp, s. 4—5, ks. myös PeVL 36/2009 vp, s. 2/II ja PeVL 14/2004 vp, s. 4/II), eivätkä ne muodostu perustuslain 124 §:n kannalta ongelmalliseksi. Lakiehdotuksen 34 §:n säännökset Energiamarkkinaviraston tarkastusoikeudesta vastaavat puolestaan edellä mainitun lain 45 §:ää, jonka perustuslakivaliokunta on arvioinut perustuslain 10 §:n kotirauhaa koskevien säännösten näkökulmasta asianmukaiseksi (PeVL 37/2010 vp, s. 5). Pykälän 1 momentissa on lisäksi otettu huomioon valiokunnan viimeaikaisessa käytännössä todettu tarve viitata hallintolain 39 §:ään tämänkaltaisten valvontatyypisiä tarkastuksia koskevien säännösten yhteydessä (ks. PeVL 5/2013 vp, s. 3, PeVL 32/2010 vp, s. 10—11 ja PeVL 5/2010 vp, s. 3). Lakiehdotukset eivät muutoinkaan anna aihetta valtiosääntöoikeudellisiin huomautuksiin.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Johannes Koskinen /sd	Markus Lohi /kesk
vpj.	Outi Mäkelä /kok	Elisabeth Naucclér /r
jäs.	Sauli Ahvenjärvi /kd	Tom Packalén /ps
	Tuija Brax /vihr	Raimo Piirainen /sd
	Eeva-Johanna Eloranta /sd	Vesa-Matti Saarakkala /ps
	Ilkka Kantola /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pia Kauma /kok	Anu Urpalainen /kok
	Kimmo Kivelä /ps	vjäs. Kimmo Sasi /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.